

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ГЕРАСИМЕНКО Анастасія Юріївна

КОРУПЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

АВТОРЕФЕРАТ

курсової роботи з курсу «Соціологія державної служби»

Сьогодні, коли Україна стоїть на роздоріжжі, умови ведення політики у світі розривають звичний для українських політиків спосіб ведення «політичного бізнесу» на шматки, намагаючись привести нову практику у вигляді прогресивних реформ. Але українці не звикли жити «по-новому», а точніше український політичний осередок не звик, тому все частіше змінюється влада, нові, а інколи і ті ж самі обличчя наповнюють кулуари Верховної ради, де ведеться постійне реформування законодавства України для того, щоб Україна могла зайняти своє почесне місце на шляху прогресивного розвитку.

Однією з найпоширеніших проблем українського минулого і майбутнього є корупція. Засоби масової інформації регулярно публікують інформацію про те, що черговий політик був пійманий на корупційних діях, які могли призвести, а ще гірше, коли призвели до шкоди суспільству. Тому актуальність даної тематики постає з того, що сучасна людина, громадянин, постійно стикається з таким багатогранним явищем або його наслідками, як корупція, тому правильність розуміння цього поняття, принципу дії та механізму подолання цього явища є важливим на шляху розвитку української держави.

Ступінь наукової розробки. Зважаючи на те, що подолання корупції є одним з важливих етапів на шляху до євроінтеграції України, питання корупції є доробком не тільки широкого наукового кола, але і ця проблема розглядається на законодавчому рівні та відображається у різноманітних постановках. Наразі вивченням явища корупції займаються такі вчені: Бусол О.Ю, Береза О.Д, Тараненко О.П, Брус Т.М, Ковальов В.Г, Шкурпат О.В., Гайдук А.В.

Об’єкт дослідження – явище корупції в системі суспільних відносин.

Предметом організації виступає соціально-психологічний аспект корупції.

Мета – вивчити основні характеристики корупції в системі суспільних відносин.

Завдання:

1. Дослідити теоретичні засади явища «корупція».
2. Розглянути соціально-психологічний аспект корупції.
3. Визначити психологічний портрет корупціонера.
4. Розглянути соціальні механізми боротьби з корупцією.

Практична значимість дослідження. Українське суспільство не стоїть на місці, активно шукаючи шлях до прогресивних змін та розвитку, намагаючись змінити наявну ситуації в сфері державного управління. Обізнаність громадян про явище «корупція», її специфіку, шляхи та механізми боротьби з нею, в майбутньому може призвести до появи нового покоління свідомих громадян, які будуть активно працювати задля усунення корупції в Україні, як такої.

Робота складається з вступу, з розділів, висновків та списку літератури.

В першому розділі розглядаються такі аспекти:

- історична ретроспектива явища «корупція», розглянуто факт існування корупції від первісного суспільства, до нашого часу;
- перші методи боротьби з корупцією;
- сучасне визначення корупції, згідно законодавства України;
- теоретичні аспекти явища «корупція»: поняття «корупційне діяння», види корупційних діянь, ознаки корупції;
- фактори виникнення корупції, зроблений аспект на економічному факторі.

В другому розділі розглядаються такі аспекти:

- психологічні аспекти корупції;
- соціалізація в українському суспільстві – як рушій зародження корупційної поведінки;
- соціальні наслідки корупції;

- «культура корупції»;
- психологічний портрет корупціонера – основні стандартизовані характеристики, які притаманні корупціонеру (за судовою статистикою, останніх років).

В третьому розділі розглядаються такі аспекти

- організаційні механізми боротьби з корупцією;
- недержавні міжнародні організації на шляху боротьби з корупцією;
- індекс сприйняття корупції;
- формування соціального механізму боротьби з корупцією.

ВИСНОВКИ

Корупція – складне та багатогранне явище, яке за своєю поширеністю наразі є одним із найбільш прогресуючих.

З'явившись ще в первісному суспільстві, корупція активно розвивалася та поширювалася у всіх сферах життя суспільства. У людському сприйнятті корупційна діяльність проходила декілька етапів:

- нерозуміння суті явища;
- стадія активного поширення та нормального сприйняття як зі сторони реципієнтів, так і зі сторони осіб, що давали хабар;
- стадія усвідомлення та осуду;
- законодавча заборона та покарання за корупцію;
- міжнародна боротьба з корупцією.

Зважаючи на такі періоди в розвитку сприйняття корупції, вона також змінювала свою подобу та підлаштовувалася під умови. Спочатку корупція виражалася у формі жертви до богів, які осідали у статках жерців та вождів племен, пізніше перейшло у форму подарунків, які давали поміщикам султанів та князів, в той момент, коли на державному рівні тогочасні державні службовці не отримували заробітну платню, хабарі стали способом існування і нічим не заборонялися, переходячи у грошову форму. Пізніше,

коли корупція почала переслідуватися, корупційна діяльність перейшла у «тінь», змінила свою подобу та вже не була такою активно сприйнятою у суспільстві. Але існувала та продовжувала змінювати свою подобу – на момент голоду та в післявоєнні роки, знову повернулася до натурального виду, а з часом знову перетворилася на гроші.

З цього можна зробити висновок, що корупція явище, яке розвивалося так само, як і суспільство, пронизуючи його з середини, та адаптуючись до його потреб. Будучи таким давнім, з кожним роком, його все важче викоренити.

Термін "корупція" походить від сполучення латинських слів "correi" - декілька учасників однієї зі сторін зобов'язального відношення з приводу єдиного предмета і – ламати, ушкоджувати, порушувати, відміняти. У результаті утворився самостійний правовий термін – «corrumpere», що припускав діяльність декількох (не менше двох) осіб, метою яких є «псування», «ушкодження» нормального ходу судового процесу або процесу керування справами суспільства. Дане поняття було введено у вжиток лише наприкінці 80-х років ХХ ст. Замість нього використовувалися терміни «хабарництво», «зловживання службовим становищем», «попуск» тощо

Законодавство України дає таке визначення корупції - використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Для того, щоб розуміти, що таке корупція та ефективно її передбачувати, ефективним було б розуміти, що це за люди – корупціонери. Тому важливим є змалювання психологічного портрету корупціонера.

Виходячи зі статистики можна зробити висновок, що в Україні корупціонер – це враховуючи чоловік, старше 35 років, з вищою освітою, що працює в низових ланках державної служби, не був притягнутий до відповідальності за злочини і має позитивну характеристику у колег.

Корупція однозначно виступає як негативне явище, і як будь-яке відхилення від норми має свої специфічні наслідки. В політичному аспекті одним із головних наслідків є зниження легітимності влади, як такої.

На економічному рівні такий вияв корупції, як хабар може призвести до неповоротних наслідків для ринкової економіки, яка є атрибутом будь-якої сучасної держави, винищуючи своїм існуванням конкуренцію.

Але найгірші в свої суті наслідки корупція продукує у соціальній сфері. Наразі можна зробити висновок, що корупція призводить до спаплюження соціальної ідентичності громадян. Виникає так звана «культура корупції» - усталені правила поведінки, за яких корупційне діяння стає єдиним можливим шляхом для досягнення бажаних результатів. Виникнення такого явища призводить до викривлення у громадян розуміння самого принципу існування держави та фундаменту, на якому побудовані суспільні зв'язки. «Культура корупції» в своїй основі направлена на деморалізацію суспільства, адже в свої суті корупційне діяння являється протизаконним, та таким, що веде до адміністративної та/або кримінальної відповідальності. Вчинення корупційного діяння робить злочинцем не тільки корупціонера, а також того, хто дає хабар.

Корупція руйнує довіру громадськості і знищує соціальний капітал. Вона підриває закони і норми, які спрямовані служити продуктивним соціальним цілям. Якщо не протидіяти поширенню корупції, вона роз'їдає закони держави доти, поки громадяни вже не бачать сенсу в їх додержанні.

Тому настільки важливим постає питання боротьби з корупцією. Міжнародне співтовариство, розуміючи усі масштабність прояву корупції у світі формує спільні механізми боротьби з цим явищем, які виражаються у:

прийнятті спільних законодавчих документів, створення комітетів та організацій для вироблення ефективних шляхів боротьби з корупцією.

В Україні імплементація міжнародного досвіду в сфері антикорупційної політики на разі не настільки ефективним, як у світі. Протягом останніх 10 років, існують спроби створення ефективного законодавства, але у більшості ці спроби були провальним на етапі втілення законів у життя.

На разі українська антикорупційна політика викладена у Законі України від 14.10.2014 № 1699-VII Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки.

Але для ефективної боротьби з корупцією недостатньо лише організаційно-правових механізмів, що у своїй більшості представлені в діяльності держави. Повинні бути створені соціальні механізми боротьби з корупцією, що мали б можливість підтримувати антикорупційну діяльність в усіх аспектах загальнодержавної політики.

Наразі, створення ефективного соціального механізму можливе лише за допомогою інтеграції держави та громадянського суспільства, в обличчі недержавних організацій, які орієнтовані на боротьбу з корупцією.

АННОТАЦІЯ

Герасименко А.Ю. Корупція як соціальне явище

У курсовій роботі був проведений аналіз історичної ретроспективи розвитку явища корупції, прояви корупції в залежності від суспільного устрою, ставлення суспільства та держави до корупції.

Проаналізовано соціально-психологічний аспект корупції, як явища, що укорінено в українському суспільстві. Виявлено ознаки «культури корупції» в Україні та наведені аспекти постійного розвитку та поширення корупції в Україні.

Визначено організаційно правові та соціальні механізми боротьби з корупцією. Розглянуто міжнародну практику та практику недержавних організацій на шляху боротьби з корупцією. Проведено аналіз недержавних організацій як суб'єктів впровадження антикорупційної політики.

Ключові слова: історичний контекст, корупція, корупціонер, хабар, культура корупції, соціальні наслідки, психологічний портрет, недержавні організації, міжнародний досвід, ІСК.

SYMMURY

Gerasimenko A. Corruption as a social phenomenon

In the course work was done analysis of historical retrospective of the phenomenon of corruption, corruption practices according to the social order, public and government attitudes.

Was analyzed social and psychological aspects of corruption as a phenomenon, rooted in Ukrainian society. Detected signs of the "culture of corruption" in Ukraine and presented aspects of continuous development and spread of corruption in Ukraine.

Defined organizational and social mechanisms of reducing of corruption practices in Ukraine. We consider international practice and the practice of non-governmental organizations in the "against-corruption" strategy. Analyzed NGOs as anti-corruption policies implementators

Keywords: historical context, corruption, corrupt, bribe, corruption culture, social consequences, the psychological portrait, NGOs, international experience, CPI.